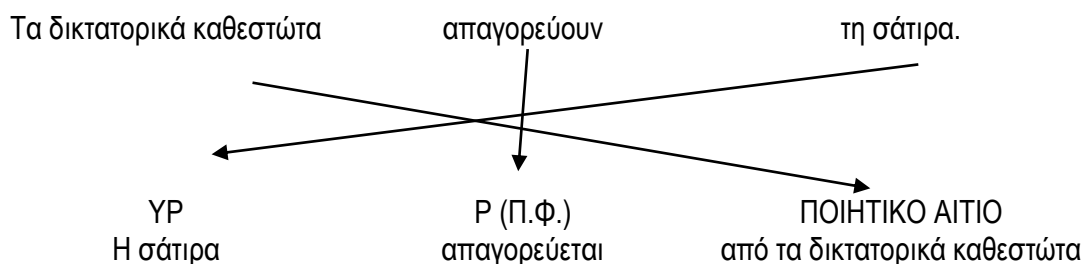

Ενεργητική – Παθητική Σύνταξη

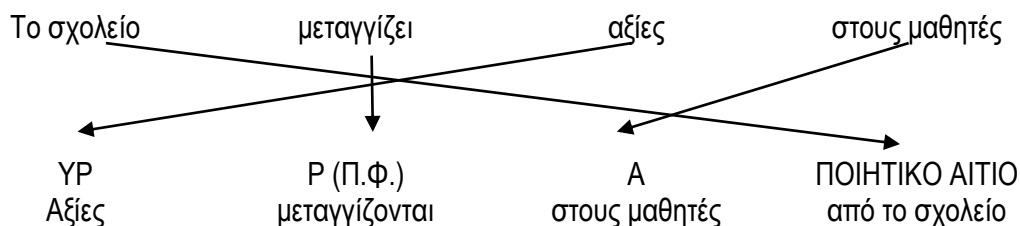
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ / ΣΗΜΑΣΙΑ/ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ	
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ	Ο συγγραφέας δίνει έμφαση στο υποκείμενο [...]. Το ύφος γίνεται άμεσο, ζωντανό, παραστατικό και προσωπικό. Ο λόγος καθίσταται πιο σαφής και κατανοητός, διευκολύνοντας τις διαδικασίες πρόσληψης και κατανόησης των νοημάτων.
ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ	Ο συγγραφέας τονίζει την πράξη ή το αποτέλεσμα της, δηλαδή [...]. Το ύφος του λόγου καθίσταται επίσημο, τυπικό, απρόσωπο, ουδέτερο, σοβαρό. Επίσης, ο λόγος αποκτά αντικειμενικότητα και αποστασιοποίηση. Ο λόγος γίνεται πιο σύνθετος.

Μετατροπή ενεργητικής σύνταξης σε παθητική

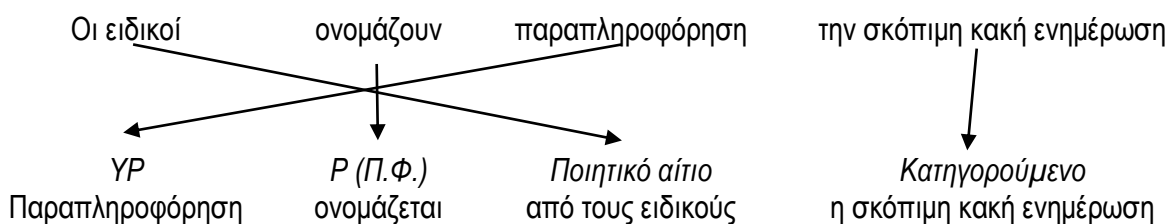
1^η περίπτωση: Ρήμα ενεργητική φωνής μονόπτωτο

2^η περίπτωση: Ρήμα ενεργητική φωνής δίπτωτο

3^η περίπτωση: Ρήμα ενεργητική φωνής με αντικείμενο και κατηγορούμενο αντικειμένου

Παρατηρήσεις

1. Τα ρήματα που έχουν μόνο παθητική φωνή και ενεργητική διάθεση (αποθετικά) και δέχονται αντικείμενο μετατρέπονται σε παθητική διάθεση με τη χρήση ενός συνώνυμου ρήματος ή μιας περιφράσης, το ένα μέρος της οποίας προέρχεται από το θέμα του ρήματος. Ενδεικτικά τέτοια ρήματα είναι τα:

- εκμεταλλεύομαι κάτι → κάτι γίνεται αντικείμενο εκμετάλλευσης
- σέβομαι κάποιον → κάποιος γίνεται σεβαστός/αντικείμενο σεβασμού
- αντιλαμβάνομαι κάτι → κάτι γίνεται αντιληπτό
- ανέχομαι κάτι → κάτι γίνεται ανεκτό
- δέχομαι κάτι → κάτι γίνεται δεκτό
- περιποιούμαι κάποιον → κάποιος δέχεται (τις) περιποιήσεις
- υπόσχομαι να ή ότι... → δίνεται (η) υπόσχεση να ή ότι...

π.χ. Οι πολίτες πρέπει να σέβονται τους δημοκρατικούς θεσμούς → Οι δημοκρατικοί θεσμοί πρέπει να γίνονται σεβαστοί από τους πολίτες

2. Το ποιητικό αίτιο **δεν εκφράζεται πάντοτε με από+αιτιατική**.

Υπάρχουν οι ακόλουθες μορφές:

- από + αιτιατική: Οι μαθητές κλήθηκαν από τον διευθυντή.
- σε + αιτιατική (όταν εξαρτώνται από ρηματικά επίθετα σε -τ(ε)ος): Είναι αγαπητός σε όλους.
- με + αιτιατική (όταν εξαρτάται από μετοχές παθητικές σε -μενος): Τα ρούχα ήταν νοτισμένα με το πρωινό αεράκι.
- εξαιτίας + γενική: Η θεοποίηση του χρήματος εξουδετερώνει τις ηθικές αντιστάσεις. → Οι ηθικές αντιστάσεις εξουδετερώνονται εξαιτίας της θεοποίησης του χρήματος.

Ασκήσεις - Εφαρμογές

?

Στο παρακάτω χωρίο από την πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1: Ποιου είδους σύνταξη (ενεργητική ή παθητική) εντοπίζεις; Συμφωνεί με τη σύνταξη που παρατηρείται στην υπόλοιπη 5 παράγραφο; Τεκμηρίωσε την απάντησή σου και εξέτασε ποια σύνταξη ταιριάζει με το είδος του κειμένου. Τ.Θ. 15220

«...ότι οι διαφορές αυτές αφενός παρεμποδίζουν την αποτελεσματική επικοινωνία ανάμεσα στα δύο φύλα και αφετέρου συντελούν στον κοινωνικό αποκλεισμό των γυναικών.»

[1η παράγραφος: Οι διαφορές των δύο φύλων στη χρήση της γλώσσας, και κυρίως στις επικοινωνιακές στρατηγικές, έχουν μελετηθεί συστηματικά. Με βάση αυτές τις μελέτες έχει διαπιστωθεί ότι οι διαφορές αυτές αφενός παρεμποδίζουν την αποτελεσματική επικοινωνία ανάμεσα στα δύο φύλα και αφετέρου συντελούν στον κοινωνικό αποκλεισμό των γυναικών. Χαρακτηριστικά, η χρήση υποστηρικτικών εκφράσεων από τις γυναίκες, όπως οι φράσεις «ναι», «μάλιστα» και άλλες, παρερμηνεύεται συχνά ως συμφωνία με τα λεγόμενα του συνομιλητή, ενώ η έλλειψη αυτών από τον λόγο των αντρών εκλαμβάνεται ως έλλειψη προσοχής απέναντι στις συνομιλήτριές τους. Η συχνή χρήση ερωτήσεων και αιτήσεων από τις γυναίκες ερμηνεύεται από τους συνομιλητές τους μόνο ως επιθυμία για περισσότερες πληροφορίες, ενώ στόχος των γυναικών μπορεί να είναι η εγκαθίδρυση ενός δίαυλου επικοινωνίας.]

- Στο χωρίο της πρώτης παραγράφου του Κειμένου 1 εντοπίζεται ενεργητική σύνταξη.
 - Δεν παρατηρείται συμφωνία σύνταξης με την υπόλοιπη παράγραφο, καθώς στο σύνολό της παρατηρείται η παθητική σύνταξη.
- Τεκμηρίωση:
- παρεμποδίζουν, συντελούν → ενεργητική σύνταξη
 - παρερμηνεύεται, εκλαμβάνεται, ερμηνεύεται → παθητική σύνταξη
- Σε ανάλογα κείμενα (επιστημονικά άρθρα) προτιμάται γενικά η παθητική σύνταξη, εφόσον δίνεται έμφαση σε πράξεις, στάσεις, συμπεριφορές κ.λπ., καθώς και στα αίτια που τις προκαλούν, και όχι στα υποκείμενα που δρουν ή συμπεριφέρονται. Άρα, η παθητική σύνταξη ταιριάζει περισσότερο.

Τι πετυχαίνει, κατά τη γνώμη σου, ο συγγραφέας του Κειμένου 1 με την επιλογή της παθητικής σύνταξης έναντι της ενεργητικής στην τελευταία παράγραφο; Να μετατρέψεις, κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές, τη σύνταξη σε ενεργητική και να εντοπίσεις την αλλαγή που σημειώνεται στον τρόπο μετάδοσης του μηνύματος. Τ.Θ. 15236

Στη χώρα μας έχουν δημοσιευθεί αξιόλογες μελέτες σχετικά με τα στερεότυπα των φύλων, όπως για τη διαφοροποίηση των φύλων στα αναγνωστικά του δημοτικού σχολείου και στα παιδικά βιβλία προσχολικής αγωγής, καθώς και στη συμμετοχή των νηπίων στο παιχνίδι. Στις μελέτες αυτές επιβεβαιώνονται γενικά τα δεδομένα ξένων σχετικών μελετών, αλλά αποκαλύπτεται και ο ξεχωριστός χαρακτήρας της ελληνικής κοινωνικής και εκπαιδευτικής πραγματικότητας ως προς τα στερεότυπα των φύλων και το πέρασμα των στερεοτυπικών ρόλων και αντιλήψεων στα παιδιά.

- **Λειτουργία παθητικής σύνταξης έναντι ενεργητικής:** τονίζεται η πράξη/ η ενέργεια (έχουν δημοσιευθεί, επιβεβαιώνονται, αποκαλύπτεται), που έχει ιδιαίτερη βαρύτητα, δηλαδή οι ερευνητικές διαδικασίες και τα πορίσματα στα οποία οδηγούν, όχι το υποκείμενο (ποιοι τις διενήργησαν) → προσδίδει αντικειμενικότητα, επιστημονική εγκυρότητα στον λόγο και καθιστά το ύφος σοβαρό, απρόσωπο. Με την επιλογή της παθητικής σύνταξης έναντι της ενεργητικής ο λόγος γίνεται πιο πειστικός και προσιδιάζει με το είδος του κειμένου (: απόσπασμα από επιστημονικό βιβλίο).
- **Μετατροπή:** Στη χώρα μας (ειδικοί, ερευνητές) έχουν δημοσιεύσει αξιόλογες μελέτες σχετικά με τα στερεότυπα των φύλων, όπως για τη διαφοροποίηση των φύλων στα αναγνωστικά του δημοτικού σχολείου και στα παιδικά βιβλία προσχολικής αγωγής, καθώς και στη συμμετοχή των νηπίων στο παιχνίδι. Οι μελέτες αυτές επιβεβαιώνουν γενικά τα δεδομένα ξένων σχετικών μελετών, αλλά αποκαλύπτουν και τον ξεχωριστό χαρακτήρα της ελληνικής κοινωνικής και εκπαιδευτικής πραγματικότητας ως προς τα στερεότυπα των φύλων και το πέρασμα των στερεοτυπικών ρόλων και αντιλήψεων στα παιδιά.
- **Με την ενεργητική σύνταξη** ο λόγος γίνεται πιο άμεσος. Ο τρόπος μετάδοσης του μηνύματος διαφοροποιείται, καθώς προβάλλεται το υποκείμενο, οι ερευνητές και τα συμπεράσματα στα οποία καταλήγουν με τις έρευνές τους σχετικά με το θέμα.